

RAPPORT 923

Nota
Genk, Mosselerlaan
Ontwikkeling site 'Clarissenklooster'

Deel 2: Programma van Maatregelen

Willem Vanaenrode, Tom Lees, Hanne De Langhe
en Petra Driesen
September 2020

DEEL 2. PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

1. Gemotiveerd advies

1.1 Volledigheid van het uitgevoerde vooronderzoek

Initieel werd door *Aron bvba* een archeologienota (ID 10780)³⁹ opgesteld, bestaande uit een bureauonderzoek (2019C216). Op basis van het bureauonderzoek was het niet mogelijk om met voldoende zekerheid een uitspraak te doen over de aan- of afwezigheid van archeologisch erfgoed, de waarde daarvan (kennispotentieel) en de omgang hiermee. Daarom was bijkomend vooronderzoek noodzakelijk.

Dit aanvullend vooronderzoek diende in eerste instantie te bestaan uit een landschappelijk bodemonderzoek om de gaafheid van het onderliggende oorspronkelijk bodemprofiel na te gaan. Afhankelijk van de resultaten van dit onderzoek, diende al dan niet een vooronderzoek naar prehistorische artefactensites uitgevoerd te worden. Tot slot diende tevens een proefsleuvenonderzoek naar (proto-)historische sites, met aandacht voor prehistorie, uitgevoerd te worden.

Waar het landschappelijk bodemonderzoek en het aanvullend vooronderzoek naar steentijdartefactensites enkel plaats dienden te vinden binnen de onbebouwde zones (ca. 8 744 m²) op het terrein, werd het proefsleuvenonderzoek over het volledige onderzoeksgebied uitgevoerd (10 644 m²). Dit omwille van het feit dat bodemsporen in tegenstelling tot steentijd artefactensites iets minder vatbaar zijn voor verstoringen en nog dieper bewaard kunnen zijn.⁴⁰

Het aanvullend vooronderzoek dat effectief uitgevoerd werd, betrof een landschappelijk bodemonderzoek(2020E300) en een proefsleuvenonderzoek (2020H192).

Het landschappelijk bodemonderzoek (2020E300) werd uitgevoerd op de percelen: Genk, afd. 1, sectie I, percelen 490T en 518P in een onbebouwde zone met een totale oppervlakte van 0,87 ha.

Het proefsleuvenonderzoek (2020H192) werd uitgevoerd op het volledige terrein, kadastraal gekend als Genk, afd. 1, sectie I, percelen 490T en 518P. De totale oppervlakte van het terrein bedroeg ca. 1,06 ha.

Het landschappelijk bodemonderzoek werd uitgevoerd conform het programma van maatregelen zoals omschreven in de in akte genomen archeologienota.

Uit het landschappelijk bodemonderzoek bleek dat het oorspronkelijk podzolprofiel nergens meer op het terrein aanwezig was, vermoedelijk door de bouw van het klooster en omgevingsaanleg op het terrein. Hierbij was het oorspronkelijk bodemprofiel en daarmee ook potentieel aanwezige prehistorische resten, vergraven. Een verder vooronderzoek naar prehistorische artefactensites bleek dan ook overbodig en werd dus niet uitgevoerd.

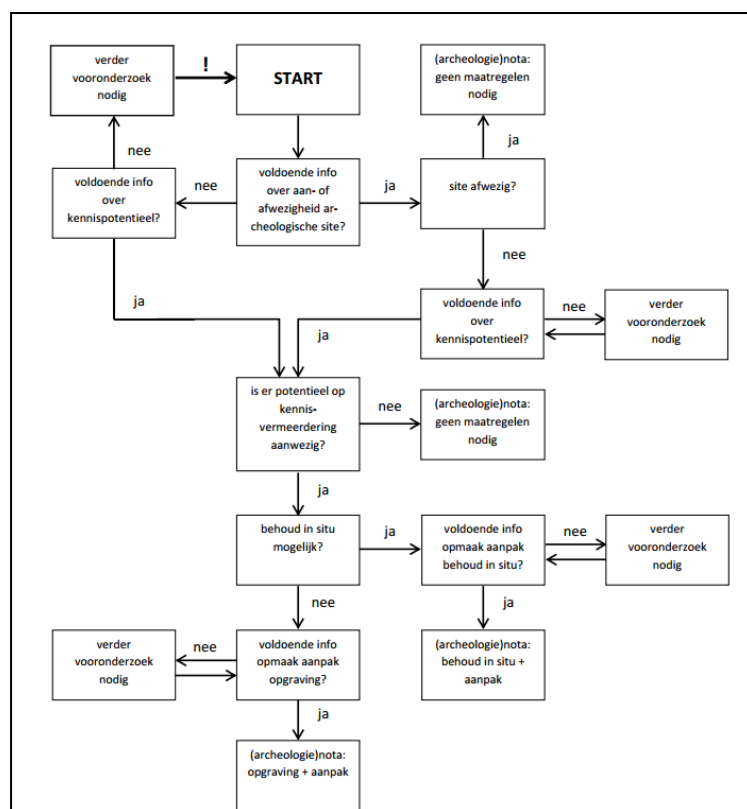
Het programma van maatregelen voor het vooronderzoek naar (proto-)historische sites voorzag in een proefsleuvenonderzoek waarbij 11 % van het terrein onderzocht diende te worden door middel van continue proefsleuven van 2 m breed, die op 15 m van elkaar gelegen waren. De twee meest noordelijke sleuven werden iets verder van mekaar ingepland gezien hier voldoende afstand gehouden moest worden van de kloostermuur en een aanwezige elektriciteitsleiding. In totaal werden zeven parallelle proefsleuven voorzien, die met de helling mee en evenwijdig met de langste perceelgrens ingepland waren en bijgevolg noordwest –zuidoost georiënteerd zijn. Bijkomend diende minimaal 1,5 % van het terrein onderzocht te worden d.m.v. kijkvensters, dwars- of volgsleuven. De totale dekkingsgraad diende minstens 12,5 % te bedragen.⁴¹

Het programma van maatregelen werd tijdens het uitgevoerde onderzoek grotendeels gevolgd. Het terrein werd onderzocht door middel van zeven NW-ZO georiënteerde proefsleuven met een totale oppervlakte van 1160 m². Proefsleuf 4 werd tweemaal onderbroken door uitgebroken, maar onopgevolde kelders van het klooster en

³⁹ <https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/archeologienotas/10780>; De Langhe & Driesen (2019).

⁴⁰ <https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/archeologienotas/10780>; De Langhe & Driesen (2019).

⁴¹ De Langhe & Driesen (2019), 54

Afb. 46. Beslissingsboom bij de afweging voor de noodzaak van verder vooronderzoek en/of een opgraving (Bron: OE, CGP 4.0, p. 32).

proefsleuf 7 werd (deels) minimaal verplaatst in noordelijke richting. In het oosten van SL6 werd een eerste kijkvenster aangelegd met een oppervlakte van 132 m². In het oosten van SL7 werd een tweede kijkvenster aangelegd met een oppervlakte van 81 m². Op deze wijze kon 1373 m² of 12,9 % van het projectgebied onderzocht worden (1,06 ha). Ondanks de onderbreking van proefsleuf 4 werd dus voldoende oppervlakte vrijgelegd.

Het proefsleuvenonderzoek leverde geen sporen, noch vondsten op.

Gezien het geadviseerd vooronderzoek volledig uitgevoerd werd en geen aanwijzingen opleverde voor de aanwezigheid van archeologische waarden op het terrein, wordt verder onderzoek niet geadviseerd (Afb. 46).

1.2 Duiding en waardering van de archeologie in het projectgebied

Op het onderzoeksterrein werd een bureauonderzoek, (ID 10780)⁴² een landschappelijk bodemonderzoek (2020E300) en een proefsleuvenonderzoek (2020H192) uitgevoerd door Aron bv.

De CAI geeft in de omgeving vindplaatsen weer, daterend uit het neolithicum, de middeleeuwen en de nieuwe tijd.

Op basis van het uitgevoerd bureauonderzoek (2019C126), werden volgende conclusies omtrent het archeologisch potentieel van het terrein getrokken:

Gezien de aanwezigheid van twee droogdalen, uitgesneden door bijlopen van de Dorpsbeek op ca. 200 m en 210 m ten zuidwesten en zuidoosten van het terrein, ligt het onderzoeksterrein binnen de gradiëntzone voor het aantreffen van prehistorische artefactensites. Of er ook effectief een waterloop in het dal aanwezig was tijdens de steentijd, is momenteel echter niet geweten. Wel wordt in het noorden van het terrein een podzol aangeduid op de bodemkaart. Indien het bodemprofiel van dit bodemtype intact bewaard is, vergroot dit bodemtype de kans op intact bewaarde prehistorische (artefacten-) sites.⁴³ In de omgeving rond het onderzoeksgebied zijn er meer naar het beekdal toe enkele CAI-locaties gekend die wijzen op menselijke aanwezigheid tijdens het neolithicum. De kans op het aantreffen van prehistorische artefactensites en neolithische sporensites kan bijgevolg als matig worden ingeschat. Hierbij kan opgemerkt worden dat de kans op een intacte bodembewaring en dus ook op het aantreffen van prehistorische artefactensites in een zone van 1900 m² in het noordwesten van het terrein uiterst gering is.

In de omgeving rond het onderzoeksgebied zijn geen CAI-locaties gekend die wijzen op menselijke bewoning uit de (proto-)historische periode. Cartografische bronnen tonen bovendien aan dat het onderzoeksgebied steeds

⁴² <https://id.erfgoed.net/archeologie/archeologienotas/10780>; De Langhe & Driesen 2019.

⁴³ De Bie M. ea. (2014)

onbebouwd was gedurende de voorbije eeuwen tot in de jaren 1930. Bijgevolg kan het potentieel op het aantreffen van historische sites over het algemeen als laag worden ingeschat. Voor de 20ste eeuw is het potentieel op het aantreffen van archeologische resten echter iets hoger vanwege de aanwezigheid van het klooster. Het gaat hier echter over vrij recente resten waaraan weinig archeologische waarde toegekend kan worden. Hoe dan ook kan het voorkomen van (proto-)historische waarden op het terrein momenteel niet uitgesloten worden.⁴⁴

Op basis van het bureauonderzoek werd aanvullend vooronderzoek aanbevolen in de vorm van een landschappelijk bodemonderzoek, een optioneel onderzoek naar prehistorie en een proefsleuvenonderzoek om (proto-)historische resten op te sporen. Tijdens het proefsleuvenonderzoek diende aandacht te worden geschonken aan het voorkomen van lithische vondsten.

Het landschappelijk bodemonderzoek vond plaats in een onbebouwde zone van 8 744 m². Hieruit bleek dat het oorspronkelijk bodemprofiel (een podzol) nergens op het terrein bewaard was. In het bebouwde westen van het terrein werden verstoringen waargenomen, op de rest van het terrein werd onder de Ap-horizont meteen de C-horizont aangesneden. Gezien er geen bewaard podzolprofiel op het terrein geattesteerd werd, bleek verder onderzoek naar prehistorische artefactensites overbodig.

Het proefsleuvenonderzoek vond plaats over het volledige terrein (10 644 m²) en leverde geen archeologische sporen, noch archeologische vondsten op.

Op basis van het aanvullend vooronderzoek kan bijgevolg gesteld worden dat binnen het onderzoeksgebied geen archeologische vindplaats aanwezig is.

1.3 Impact van de geplande bodemingrepen

De initiatiefnemer plant in een ca. 10 644 m² groot gebied langs de Mosselerlaan in Genk (prov. Limburg), kadastraal gekend als Genk, afd. 1, sectie I, percelen 490T en 518P, de bouw van 3 appartementsblokken, 11 grondgebonden woningen en een wegenis voor traag verkeer. Onder de geplande appartementsblokken wordt een parkeerkelder aangelegd. Vooraleer dit project van start kan gaan, dienden het klooster en de bijhorende tuin te worden gesloopt en bomen te worden gerooid. Slechts enkele bomen en de omringende kloostermuur worden bewaard.⁴⁵

Aangezien in het onderzoeksgebied geen archeologische vindplaats is aangetroffen, heeft de geplande ruimtelijke ontwikkeling geen impact hierop.

1.4 Bepaling van Maatregelen

Het aanvullend vooronderzoek wees uit dat binnen het onderzoeksgebied **geen archeologische vindplaats** aanwezig is. **Bijkomend archeologisch onderzoek wordt daarom niet nodig geacht.** Er werd dan ook geen *Programma van Maatregelen* opgemaakt.

Desondanks blijft tijdens de geplande werken de meldingsplicht van archeologische vondsten gelden. De context zit vervat in artikel 5.1.4 van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. De vinder is verplicht om de vondst binnen de drie dagen te melden aan het agentschap Onroerend Erfgoed en beschermt de vondst en haar vindplaats tot tien dagen na het vinden.

⁴⁴ De Langhe & Driesen (2019), 39-40.

⁴⁵ Een meer uitgebreide omschrijving van de geplande bodemingrepen is terug te vinden in *DEEL 1: Verslag van de resultaten, 1. Het onderzoeksgebied, 3. Geplande bodemingrepen*.

BIBLIOGRAFIE

BAEYENS, L. (1974) *Bodemkaart van België. Kaartblad 78 Genk.* Brussel.

BEERTEN, K. (2005) *Toelichting bij de Quartair geologische kaart. Kaartblad 26 Rekem,* Brussel.

CGP: Code van goede praktijk voor de uitvoering van en rapportering over archeologisch vooronderzoek en archeologische opgravingen en het gebruik van metaaldetectoren, versie 4.0.

DE CLERCQ W., BASTIAENS W., DEFORCE K., DESENDER K., ERVYNCK A., GELORINI V., HANECA K., LANGOHR R. EN VAN PETEGEM A. (2001) Waarderend en preventief archeologisch onderzoek op de Axxes-locatie te Merelbeke (prov. Oost-Vlaanderen): een grafheuvel uit de Bronstijd en een nederzetting uit de Romeinse periode, *Archeologie in Vlaanderen* VIII, 123 – 164.

DE LANGHE, H. , HOEBRECKX, M. & DRIESEN, P. (2017) *Archeologienota Genk, Richter. Ontwikkeling van een verkaveling. ARON Rapport 400.* Tongeren.

DE LANGHE H. & DRIESEN P. (2018) *Nota Genk, Richter. Realisatie van een verkaveling (ARON Rapport 686),* Tongeren.

DE LANGHE H. EN DRIESEN P., (2019), *Archeologienota Genk, Mosselerlaan Bouw van een parkeerkelder, 3 appartementsblokken en 11 woningen (Aron-rapport 724),* Tongeren.

HANECA, K., DEBRUYNE S., VANHOUTTE S. EN ERVYNCK A. (2016) Archeologisch vooronderzoek met proefsleuven. Op zoek naar een optimale strategie. (Onderzoeksrapport 48, OE), Brussel.

DEEBEN J. & RENSINK E. (2005), Het Laat-Paleolithicum in Zuid-Nederland, In: Deeben et al. (eds.), *De Steentijd van Nederland, Archeologie* 11/12, 171-199.

VAN RANST E. EN SYS C. (2000) *Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen,* Gent.

VERHOEVEN M., ELLENKAMP G.R. & KEIJERS D.M.G. (2010) Een archeologische verwachtings- en beleidsadvieskaart voor de gemeente Echt-Susteren. Deelrapport II: Landschap en archeologie, *RAAP-rapport* 1951, 87 en 101.

Websites:

cartoweb.be

dov.vlaanderen.be

klip.vlaanderen.be

<http://cai.onroenderfgoed.be>

<http://codex.vlaanderen.be/Zoeken/Document.aspx?DID=1024695¶m=inhoud&ref=search>

<http://codex.vlaanderen.be/Zoeken/Document.aspx?DID=1023317¶m=inhoud&ref=search>

<https://geo.onroenderfgoed.be/>

<https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten>

<https://inventaris.onroenderfgoed.be/thesaurus>

https://www.onroenderfgoed.be/assets/files/content/images/Code_van_Goede_Praktijk.pdf

https://www.onroenderfgoed.be/assets/files/projects/downloads/Begrippenlijst_feb2013.pdf

https://www.onroerenderfgoed.be/assets/files/news/downloads/stroomschema_stedenbouwkundig-verkaveling_v7.pdf

www.cartesius.be

www.geopunt.be

www.ngi.be

www.onroerenderfgoed.be/assets/files/content/downloads/140915_LV_RWO_Brochure_regelgeving.pdf

<http://www.clarissen.be/page/zusters-clarissen-genk>

<https://cai.onroerenderfgoed.be/locatie/52098>

<https://cai.onroerenderfgoed.be/locatie/52100>

<https://cai.onroerenderfgoed.be/locatie/51947>

<https://cai.onroerenderfgoed.be/locatie/55337>

<https://cai.onroerenderfgoed.be/locatie/700377>

